

Het bedrijf van Stef Hagemeier is gevestigd in een oude kerk. Hagemeier is een technisch natuurtalent: hij verbetert continu het ontwerp van zijn glasovens. Foto's Zaza Bertrand

Meesters van het moderne glas

360° is een godsgeschenk voor architecten met wilde plannen: mede door de zelfontworpen ovens maakt het glasbedrijf unieke glaspanelen, zoals die voor het Stedelijk Museum Den Bosch.

Door Yvonne Hofs

Zie groen kabbelend water stroomt langs het Stedelijk Museum in Den Bosch. In de zon is het gebouw bedekt met glanzende golfjes, onder een wolkendek gaat het gehuld in dof groen brokaat. De glazen gevel van het op 25 mei heropende museum is een kunstwerk op zich. De dikke vierkante glaspanelen met waterdruppelrelief zijn door de architect speciaal voor het museum ontworpen, en vervaardigd door 360° Glas in Tilburg.

Het kleine, innovatieve bedrijf is een godsgeschenk voor gebouwenontwerpers met wilde plannen. Architecten zijn dol op glazen gevels, maar aan puin van vlakglas valt weinig eer meer te behalen. Dat heeft iedereen nu wel gezien (de hele Amsterdamse Zuidas staat er vol mee). Architecten die willen opvallen, neigen daarom naar speciaalglas: glas met een kleurtje, geëstete patronen of een opvallend reliëf.

360° Glas is het enige bedrijf in West-Europa dat glazen panelen kan leveren van het kaliber waarmee het Stedelijk in Den Bosch is behangen. De Brabantse glasproducent is in alle opzichten een ongewoon bedrijf. Neem de locatie. De panelen worden niet in een moderne fabriek op een of ander bedrijventerrein geproduceerd, maar in een oude rooms-katholieke kerk in het hart van een woonwijk. Even ongewoon is eigenaar Stef Hagemeier (64). Een kunstacademie-alumnus met het voorkomen van Jan Wolkers, de geest van Willie Wortel en gouden handjes.

Hagemeier ontvangt in de voormalige sacristie. De houten paneeluur naar zijn kantoor wekt de indruk dat

die toegang biedt tot het hol van de leeuw. 'Sperrgebiet. Opa. Betreten auf eigene Gefahr!' Eenmaal binnen valt het mee. Opa bijt niet, maar biedt zijn gast een kop koffie aan. Echtgenote Hanne rommelt achter een bureau met de computer en de printer, die zojuist de geest heeft gegeven. Een wand is bedekt door een donkere houten kabinet. Daarin bewaarde de pastoor vroeger de wijn en de hosties. In de kluis die vroeger de kerkschaten beschermde, ligt de boekhouding van Hagemeiers twee bedrijven.

Twee, want 360° Glas is ontstaan op een zijspoor van Hagemeiers oorspronkelijke onderneming, een glasrestauratiebedrijf met de prozaïsche naam Glasatelier Hagemeier. De circa elf werknemers restaureren glas-inloodramen van kerken en monumenten. Het restauratiebedrijf heeft een goede naam; Hagemeier renoveerde onder meer de ramen van de Nieuwe Kerk in Amsterdam en die in Delft.

Zelf is Hagemeier tegenwoordig vooral bezig met modern glas. Op het glas in lood is hij na al die jaren wel uitgekeken, bekend hij. 'Ik ben in 1968, toen ik van de kunstacademie kwam, met restauraties begonnen. Op een gegeven moment gaan al die kerkramen op elkaar lijken. Ik heb kerken gezien waar de glasmaker maar twee soorten gezichten kon uitbeelden: eentje die omhoog keek en eentje die omlaag keek. De engel en de duivel hadden precies dezelfde gelaatsuitdrukking. Die oude brandschilderingen zijn echt niet allemaal door grote kunstenaars gemaakt.'

Voor de glazenmaker van de Amsterdamse Nieuwe Kerk heeft Hagemeier wel bewondering. 'Hij was de Rembrandt onder de glasschilders. In een van de ramen heeft hij een sol-

Profiel

360° GLAS

Bedrijf 360° Glas/Glasatelier Hagemeier
Waar Tilburg
Sinds 2005/1968
Aantal werknemers 11
Jaaromzet ca. 1 miljoen euro

'Mijn eerste oven bouwde ik in 1968 uit pure noodzaak'

daat met een schild geschilderd, die perfect van onderen wordt aangelicht. Precies zo'n effect waar Rembrandt zijn roem aan dankt. Daaraan kun je zien dat deze glaskunstenaar niet alleen heel goed kon schilderen, maar ook een perfecte controle had over de glastemperatuur. Extra knap als je bedenkt met welke primitieve middelen ambachtslieden in de Gouden Eeuw moesten werken. Tegenwoordig heb je tubes kant-en-klare glasverf en glasovens vol metertjes die het een stuk makkelijker maken. Ook de 'zware en logge' thematiek

van het meeste glas in lood ging Hagemeier tegenstaan. 'In modern glas kan ik mijn creativiteit beter kwijt. Ik ben per slot van rekening niet voor niets naar de kunstacademie gegaan.'

Hagemeier begon te experimenteren in zijn zelfontworpen glasovens. Ovens bouwen deed hij in eerste instantie puur uit noodzaak. 'Toen ik in 1968 pas was afgestudeerd, had ik geen geld. Ik had een oven nodig voor mijn glasatelier, maar zo'n apparaat kost kapitalen. Als je dat geld leent bij de bank, kun je net zo goed meteen ophouden. De rentelasten zijn voor een beginnend ondernemer niet op te brengen. Daarom besloot ik zelf een oven te bouwen.'

De Brabander bleek een technisch natuurtalent. Hij verbetert het ontwerp van zijn ovens voortdurend. De meeste glasovens worden verwarmd met een elektrische spiraal. Hagemeier was daar niet gelukkig mee. 'Een spiraal verdeelt de warmte niet goed. De glasplaat wordt in het midden, boven de spiraal, eerder warm dan aan de rand.' Hagemeier bedacht en bouwde zelf een alternatief: een gasgestookte oven waarbij de glasplaat wordt verhit boven een keramische plaat. Die plaat bevat minuscule gaatjes waardoor gasvlammetjes opschieten die het glas verwarmen. Met deze methode is de glastemperatuur veel gelijkmatiger en beter te reguleren dan in een elektrische oven.

Hagemeier pield al een tijd met moderne glaspanelen in zijn oven, toen hij in 2004 zijn eerste grote opdracht in dit genre kreeg. Architect Johan Deven had voor een fietsstalling in Apeldoorn een transparante gevel bedacht, gemaakt van glas met een boomstamrelief. Deven kwam via via bij Hagemeier terecht, die

meende dat hij de gevraagde 450 m² wel kon leveren, ook al had hij nog nooit een dergelijke grote partij gemaakt. Hagemeier kreeg het voor elkaar. Het Apeldoornse 'bicycle hotel' De Serre ging in 2005 open, met een glasgevel uit de kerk van Hagemeier.

In 2004 presenteerde Hagemeier zijn innovatieve oven en bijzondere glaspanelen op de internationale beurs Glasstec in Düsseldorf. 'Die beurs was een enorm succes. We kregen ineens een hausse aan aanvragen. Toen besloot ik een apart bedrijf op te richten voor het moderne glas, om Glasatelier Hagemeier te beschermen tegen de bedrijfsrisico's'. De fabricage van modern glas is veel riskanter dan het restaureren van glas in lood, legt Hagemeier uit. 'Bij glas in lood zijn kerkbesturen de opdrachtgevers, of Monumentenzorg. Die zijn over het algemeen heel betrouwbaar. Maar grote bouwprojecten worden zeker in deze tijd nogal eens afgeblazen. Aannemers en projectontwikkelaars kunnen zomaar failliet gaan. 360° Glas is nu juridisch volledig gescheiden van Glasatelier Hagemeier.'

De gevel voor het Stedelijk Museum was het grootste project tot nu toe, maar Hagemeier is alweer een stap verder. Hij heeft te weinig ruimte in zijn kerk en heeft daarom twee loodsen op een bedrijventerrein bijgehuurd. Daar staat een zeer energiezuinige afhardingsoven, ook een eigen ontwerp. Het leverde Hagemeier vorig jaar de negende plaats in de MKB Innovatie Top 100 op. Een werknemer is de oven aan het 'tweaken' om hem geschikt te maken voor het harden van gebogen glas. Transparante lantaarnzuilen voor de boulevard van Scheveningen: Hagemeier heeft een nieuwe technische uitdaging voor de boeg.